

בהפעלת שני קורסי המוק שלנו תרמה מאוד לחברת ההפקה שרכשה ידע רב בכל ההיבטים הרלוונטיים. ללא ספק הניסיון שנרכש יביא להפקה משופרת ויעילה יותר של הקורסים הבאים.

מהו הסיוע שיש לתת למורים בקורסי מוק?

חשוב שתהיה "מעטפת" יעילה למורים בקורסי המוק: עוזרי הוראה וצוות הפקה שיסייעו בתכנון השיעורים, בהכנת המצגות, בהשתתפות בפורומים וכדומה.

לסיכום, במאמר זה תיארונו מקצת חוויותינו והתובנות שרכשנו במהלך הוראה בקורסי מוק. אנו מקווים שתרגמו במאמר זה להבנת תהליכי ההוראה בקורסי מוק וגם שתרגמו מידע חיוני לאנשי סגל השוקלים ללמד בקורסים כאלה. הוראה כזאת מהווה ניסיון מרתק ומלהיב, אבל גם דורשת הרבה מבחינת השקעת חשיבה, מאמץ וזמן.

- 1 הקורסים נמשכו שבעה ושישה שבועות בהתאמה. כל שיעור שבועי המוצג ברצף נמשך בין שעה וחצי לשעתיים.
- 2 ההפקה המקצועית כולה נעשתה על ידי החברה הכלכלית של אוניברסיטת תל-אביב.

או התנהגויות מסוימות שאינן דווקא זהות לאלו הדרושות להצלחה בהוראה הרגילה. נראה שלכל מדיה דרושות אישיות ותכונות מסוגים מסוימים להצלחה. לפיכך לא רק שיש מורים מצטיינים בהוראה בכיתה שאינם מתאימים ללמד בקורס מוק, אלא ייתכן גם המצב ההפוך של מורים ש"הולכים לאיבוד" בהוראה בכיתה גדולה, אבל שהאישיות שלהם מתאימה מאוד ללמד מול מצלמה. זה דומה לתהליך שעבר על חלק מהשחקנים במעבר מסרטים אילמים לסרטים מדברים.

מהי רמת החומר המועבר בקורסי המוק יחסית לקורסים הרגילים?

חשוב לשמור לפחות על אותה רמה, אם לא על רמה גבוהה יותר. אין להוריד בכמות וברמת ההעמקה והקושי של החומר המועבר ולא ברמת המבחנים והדרישות מהתלמידים.

מהו האפקט של צבירת הניסיון בהוראה בקורסי מוק?

אנו הרגשנו שבמהלך התקדמות הקורס חל שיפור משמעותי בהוראתנו ושיש הבדל גדול בין הוראתנו בשיעורים הראשונים והאחרונים. המסקנה היא שאפשר ללמוד איך להשתפר בהוראה בקורסי מוק, בדומה ליכולת להשתפר בהוראה בכיתה. ההתנסות

תרומת קורסי מוק למדינות מתפתחות: המקרה של הודו^a

שמחה אבונוס^b, אוניברסיטת בן גוריון ומכללת וינגייט

המצב ככל הנראה ילך ויחמיר. הודו מחזיקה במערכת ההשכלה הגבוהה מבין הגדולות בעולם. בהודו יש יותר מ-600 אוניברסיטאות ו-33,000 מכללות, ואלו יחדיו מעניקות השכלה גבוהה ליותר מ-20 מיליון סטודנטים בשנה. בכל יום מצטרפים ללימודים באוניברסיטאות בהודו 5,000 סטודנטים חדשים, ו-10 מוסדות אקדמיים חדשים פותחים את שעריהם. המדינה משקיעה יותר מ-3% מהתוצר הלאומי הגולמי שלה בתקצוב ההשכלה הגבוהה – נתח השקעה מהגבוהים בעולם. עם זאת, הביקוש להשכלה גבוהה בקרב בוגרי בתי הספר התיכוניים בהודו הוא עדיין נמוך בהשוואה למדינות אחרות. שיעור הפונים ללימודים גבוהים בהודו הוא 17.5%, לעומת 26.8% בסין ו-94.8% בארצות הברית. כדי להגדיל את הביקוש להשכלה גבוהה בהודו ולהגיע ל-50%, צריך יהיה לקלוט למערכת עד 40 מיליון סטודנטים חדשים. הדבר לא צפוי לקרות במצב העניינים הקיים בהודו. כבר כיום התמיכה הכספית שמספקת המדינה עבור סטודנט באקדמיה היא מהנמוכות בעולם, והתמיכה הולכת ופוחתת ככל שמעגל המתקבלים ללימודים גבוהים מתרחב. הוראה מבוססת טכנולוגיה היא אולי הדרך היחידה שבאמצעותה יכולה הודו לסגור את הפער בינה לבין מדינות מתקדמות יותר, הן באיכות והן בכמות. לאור כל זאת, הציפייה היא שקורסי המוק יתנו מענה משמעותי לבעיותיה אלו של הודו.

הודו היא מעצמה בתחום ההנדסה, אך בעוד שהאוניברסיטאות הטובות ביותר מייצרות בוגרים מצוינים, האיכות יורדת באופן תלול באוניברסיטאות אחרות. ההסבר לכך נעוץ במספר העצום של בוגרים בלימודי ההנדסה שמייצרים המוסדות להשכלה גבוהה בהודו. מתוך 600,000 עד 800,000 תלמידים שמסיימים את לימודי התואר הראשון בהנדסה בכל שנה, 10% בלבד מקבלים השכלה ברמה טובה. רק 7% מהבוגרים במדעי המחשב בהודו מצליחים לעמוד בסטנדרטים שמציבה התעשייה בתכנות בסיסי. תוצאות של מבחן תעסוקתי (מתוקן) משווה שהופץ בקרב 55,000 בוגרי לימודי ההנדסה בשנת 2011, מלמדות כי 42% מהבוגרים לא ידעו לכפול ולחלק שברים עשרוניים. יותר מרבע מהבוגרים לא שלטו בשפה האנגלית ברמה הנדרשת להבנת תכנית לימודים הכתובה בשפה האנגלית. כלומר, האוניברסיטאות בהודו מכשירות בוגרים במספרים עצומים, אבל איכותם אינה עומדת בדרישות השוק.

חלק מהבעיה קשור לאיכות המרצים. המרצים אינם מקבלים שכר ראוי, ולכן קריירה אקדמית אינה נחשקת. המורים באקדמיה הם בעיקר מהנדסים שאינם מצליחים למצוא עבודה בתעשייה. גם ההכנה שעוברים התלמידים בבתי הספר התיכוניים לקראת לימודים אקדמיים איננה מספקת. רבים מהמתקבלים ללימודים אינם שולטים בשפה האנגלית ברמה נאותה, בזמן שהלימודים באוניברסיטאות ובמכללות בהודו הם בשפה האנגלית.

a תרגום ועיבוד מתוך קטעי מאמרים קצרים על קורסי מוק שפורסמו בכתב העת *Scientific American* בשיתוף עם *Nature*.

b ד"ר שמחה אבונוס, מרכזת איכות ההוראה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ועמית הוראה בפקולטה לניהול באוניברסיטת בן-גוריון בנגב ובמכללת לחינוך גופני ולספורט ע"ש זימן במכון וינגייט, avugos@bgu.ac.il